

Stranger than Paradise

(1984 - Extraños en el paraíso), de Jim Jarmusch

Sinopsi

Willie és un immigrant sense feina que viu a Nova York. La seva cosina Eva arriba des d'Hongria i s'instal·la a casa seva. Al principi Willie i el seu amic Eddie no s'hi avenen gaire, però després li agafen afecte i decideixen anar tots junts en cotxe a Cleveland per visitar la tieta Lotte.

Fitxa tècnica

Direcció i guió Jim Jarmusch
Producció Sara Driver
Producció executiva ... Otto Grokemberger
Fotografia Tom DiCillo
Muntatge Jim Jarmusch
Melody London
Música John Lurie
Nacionalitat ... EEUU/Alemanya Federal
Durada 90 min.

Fitxa artística

John Lurie Willie
Eszter Balint Eva
Richard Edson Eddie
Cecilia Stark Tieta Lotte
Danny Rosen Billy
Rammellzee Home amb diners
Tom DiCillo Operador aeri
Richard Boes Treballador fàbrica
Rockets Redglare Jugador póker
Harvey Perr Jugador póker
Brian J. Churchill Jugador póker
Sara Driver Noia amb barret
Paul Sloane Propietari motel

El director

Extraños en el paraíso està considerada una pel·lícula fundacional del cinema independent nordamericà. Per "cinema independent", en sentit estricte, s'entén el cinema fet fora de la indústria -no només de Hollywood-, amb total control sobre la producció i amb una visió alternativa sobre les formes de fer pel·lícules. Aquest concepte, explotat després per les grans corporacions fins a desvirtuar-lo, s'acompleix plenament en el cas de Jim Jarmusch, fins al punt que és propietari del negatiu de tots els seus films, excepte The Year of the Horse (1997), que va ser una obra d'encàrrec.

Jim Jarmusch va néixer el 1953 a Akron (Ohio), un típic poble americà d'aquells de què tots els joves volen fugir esperitats. Així que va poder se'n va anar a Nova York, per estudiar literatura a la Universitat de Colúmbia. En acabat va anar a París, on va "descobrir" el cinema europeu i asiàtic gràcies a les sessions de la Cinémathèque Française. En tornar als Estats Units, va ingressar a la Tisch School of Arts de la Universitat de Nova York. Allà va acabar fent d'ajudant de professor i

assistent de producció de Nicholas Ray.

Extraños en el paraíso va ser el seu segon llarg, però el primer amb distribució comercial. Va representar també el debut de Tom DiCillo, darrera la càmera, d'un grapat d'actors no professionals que han esdevingut icones de la contracultura. Al mateix temps, encara que sense permís ni els drets oportuns, va donar a conèixer mundialment el peculiar cantant de blues Screamin' Jay Hawkins i la seva cançó "I Put a Spell on You", amb la qual el film aconsegueix una simbiosi espectacular.

Algunes notes sobre Extraños en el paraíso

(Presentació de Jim Jarmusch a Nova York el Març del 1984)

La història: Extraños en el paraíso és una història sobre Amèrica, vista a través dels ulls d'estrangers, d'estranyes. És una història sobre l'exili (tant del propi país com d'un mateix), i sobre connexions que apenes es troben a faltar.

L'estil: mentre es rodava el film algú de fora de la producció em va preguntar quina mena de pel·lícula estàvem fent. Volia dir-los que era una "comèdia negra semineorealista a l'estil d'un director imaginari de cinema de l'Europa de l'Est obsessionat amb Ozu i familiaritzat amb la sèrie de televisió americana dels 50 "The Honeymooners". En comptes d'això, vaig murmurar alguna cosa com que era una història minimalista sobre immigrants hongaresos i la seva visió dels Estats Units. Cap de les dues respostes és bona, però la pregunta em va fer adonar que és més fàcil parlar de l'estil de la pel·lícula que explicar "de què va", o què hi passa.

Volia que l'estil interpretatiu i els detalls de les localitzacions de la pel·lícula fos molt realista, sense atreure gaire l'atenció sobre el fet que la història tenia lloc en el present. L'estructura és molt simple: una història dita en fragments, amb cada escena continguda en una sola presa, i cadascuna separada per un breu període de pantalla en negre. (Aquesta estructura la van "inspirar" originalment les limitacions financeres, i limitacions en el pla de rodatge, però n'èrem conscients abans d'escriure el guió, i vam voler convertir aquestes limitacions en punts forts). Carl Dreyer, a un dels seus assaigs, va escriure sobre l'efecte de la simplificació, i va dir que si treus tots els objectes superflus d'una habitació, els pocs que resten esdevenen "evidències psicològiques de la personalitat del seu ocupant". En comptes d'aplicar aquesta idea només als objectes físics, a Extraños en el paraíso s'aplica també a la manera com s'explica la

història. Es presenten escenes senzilles, en ordre cronològic, però sovint independents les unes de les altres. Només es mostren moments escollits, tot eliminant, en la seva major part, elements de "l'acció dramàtica". Els films han de trobar noves maneres de descriure emocions reals i vides reals sense manipular l'espectador amb les estratègies habituals, lacrimògenes, i sense la moda recent d'eliminar tota emoció.

La interpretació: donat aquest estil, la interpretació esdevé encara més decisiva. En aquest tipus d'estructura, cada presa és una seqüència. Tallar no pot millorar l'actuació per selecció o eliminació. Si els actors cometien cap equivocació, l'escena s'ha de tornar a rodar des del principi. Les escenes es van escriure i assajar abans amb cura, però amb la llibertat que els actors aportessin les seves pròpies idees mentre assajàvem. Els actors principals no són actors "dramàtics" molt esperimentats: John Lurie és músic/compositor/showman/actor, Eszter Balint és membre de l'Squat Theater (les obres dels quals no es basen en el realisme), i Richard Edson també és músic/compositor/showman. Tot i així van ser capaços de crear personatges realistes, confio que sense cridar mai l'atenció sobre ells mateixos com a "actors". Nick Ray acostumava a insistir que si mai et pares a pensar sobre l'habilitat d'un determinat actor en una pel·lícula, aleshores has perdut el personatge que s'està retratant, i la interpretació no serveix per a res.

La fotografia: un cop més, a causa de l'estil d'aquesta pel·lícula, cada presa s'havia de coreografiar, en termes

d'acció i de càmera. Molts plans són estàtics, mentre que d'altres segueixen els personatges, tot canviant l'enquadrament i la perspectiva dins d'un mateix pla. Tom DiCillo i jo vam intentar fer cada pla tan senzill i potent com fos possible, alhora que es reforçava el "sentiment" principal de cada escena. També era important per a nosaltres crear una mena d'atmosfera uniforme al llarg del film. Extraños en el paraíso inclou tres seccions (o "capítols"), cadascuna rodada en una part diferents dels Estats Units: "The New World" (rodada a Nova York), "One Year Later" (rodada a Cleveland) i "Paradise" (rodada a Florida). Tot i que aquestes localitzacions tenen un aspecte molt diferent, vam accentuar la uniformitat a través de la il·luminació, l'ús de filtres i l'enquadrament dels plans. Per descomptat, rodar en blanc i negre ens permetia eliminar informació (el color) que no era necessària per a la nostra història. Al final, l'efecte de la fotografia i l'estructura del film recorda un àlbum de fotos, on les fotos individuals estan rodejades d'espais negres, cadascuna en una pàgina diferent.

Transcrit per
Ludvig Hertzberg

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Gràcies.